

U 39/2024 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om Europeiska investeringsbankens förslag till ändring av artikeln om kapitaltäckningsgrad i Europeiska investeringsbankens stadga (*Europeiska investeringsbankens stadga*)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska investeringsbankens förslag till ändring av artikeln om kapitaltäckningsgrad i Europeiska investeringsbankens stadga samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 3 oktober 2024

Finansminister Riikka Purra

Finansrådet Kristina Sarjo

EUROPEISKA INVESTERINGSBANKENS FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV ARTIKELN OM KAPITALTÄCKNINGSGRAD I EUROPEISKA INVESTERINGSBANKENS STADGA**1 Bakgrund och syfte**

Den 27 augusti 2024 lade Europeiska investeringsbanken fram ett förslag (13182/24) för medlemsländerna i Europeiska unionen till ändring av artikel 16.5 första stycket i bankens stadga på så sätt att kapitaltäckningsgraden stryks i bankens stadga samtidigt som beslut om begränsning fortfarande ska fattas av bankens råd, vars beslut ska vara enhälligt.

Kapitaltäckningsgraden, det vill säga relationen mellan bankens kapital och låneförpliktelserna och andra finansieringsförpliktelser, som fastställs i bankens stadgar utgör i dess nuvarande form en begränsning för bankens finansiella verksamhet. Denna begränsning har ett nominellt värde och beaktar inte de underliggande riskerna. Målet är att effektivisera användningen av bankens balansräkning för att banken till fullt belopp kan stödja Europeiska unionens konkurrenskraft och fylla investeringsgapet inom ramen för sin kapitalkapacitet och utan att bankens finansiella ställning äventyras.

En ändring av Europeiska investeringsbankens stadga kräver ett enhälligt beslut i rådet. Enligt bankens uppskattning tar det 6–8 månader att behandla förslaget till ändring på nationell nivå och i Europeiska unionens berörda organ.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

G20-länderna lät göra en oberoende utredning som rörde multilaterala utvecklingsbanker och som granskade om kapitalet var tillräckligt (Capital Adequacy Framework Review, CAF). Utifrån utredningen gavs flera rekommendationer om hur bankers balansräkningar skulle kunna utnyttjas mer effektivt och mer flexibelt. En rekommendation handlade om att stryka kapitaltäckningsgraden i bankernas stadgar och om att låta bankernas förvaltningsorgan besluta om den nämnda begränsningen för utlåning som en del av bankernas riskhantering.

Kapitaltäckningsgraden, som fastställs i Europeiska investeringsbankens stadgar, utgör i dess nuvarande form en begränsning för bankens finansiella verksamhet. Den totala utestående summan av lån och garantier som beviljats av banken får inte överstiga 250 procent av det tecknade kapitalet och reserverna. Denna begränsning är ett nominellt värde och beaktar inte arten av bankens låneportfölj och inte heller riskerna. Begränsningen beaktar inte åtgärder för att minska riskerna och inte heller särskilda garantier som eventuellt har beviljats för bankens lån med medel ur EU-budgeten. Begränsningen behandlar särskilt strängt kapitalinvesteringar som banken och dess dotterbolag, Europeiska investeringsfonden, har gjort. Orsaken är att det totala kapitalinvesteringsbeloppet dras av från den totala summan av tecknat kapital, reserver, de provisioner som inte använts samt överskottet i resultaträkningen vid beräkning av kapitaltäckningsgraden.

När det gäller att finansiera unionens investeringsgap och stärka unionens konkurrenskraft, sammanhållning, klimatåtgärder, säkerhet och strategiska autonomi har ytterligare åtgärder

krävts från EIB-gruppen, som Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden ingår i. Dessutom ska banken kunna ta itu med globala utmaningar i den geopolitiska miljön. Den antagna strategiska färdplanen för EIB för 2024–2027 syftar till att nå ovannämnda mål genom att ge möjlighet att på ett effektivt sätt använda bankens balansräkning och samtidigt genom att säkra en hållbar finansieringskapacitet och tillräckliga kapitalbuffertar.

Enligt bankens bedömning kommer den nuvarande kapitaltäckningsgraden till nominellt värde i bankens stadga att begränsa EIB-gruppens förmåga att genomföra de mål som fastställs i den strategiska färdplanen.

Till följd av den föreslagna ändringen av stadgan kommer Europeiska investeringsbankens kapitaltäckningsgrad inte helt att strykas i indikatorerna, utan beslut om den ska i fortsättningen i fattas av bankens råd som i regel består av finansministrar och där alla EU:s medlemsländer är representerade. Framöver utgör kapitaltäckningsgraden ett komplement till de indikatorer som beskriver innehållet, riskerna och omfattningen av bankens verksamhet.

Aktieägarnas enhällighet anses vara viktig vid beslut om kapitaltäckningsgrad. Därför ska en ändring av graden framöver kräva ett enhälligt beslut i bankens råd.

Den 21 juni 2024 fattade bankens råd ett beslut om att höja kapitaltäckningsbegränsningen till 290 procent från nuvarande 250 procent för att banken med stöd av sin starka kapitalställning till fullt belopp skulle kunna stödja EU:s prioriteringar och fylla investeringsgapet, under förutsättning att den nämnda ändringen av artikeln i bankens stadga ska antas och ska träda i kraft.

Därför lade Europeiska investeringsbanken den 27 augusti 2024 med stöd av artikel 308 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt fram ett förslag för medlemsländerna i Europeiska unionen till ändring av protokoll nr 5 om Europeiska investeringsbankens stadga på följande sätt:

Artikel 16.5 första stycket ska ändras på följande sätt:

”Den totala utestående summan av lån och garantier som beviljats av banken får inte överstiga den maximala täckningsgrad som bankens råd i varje enskilt fall fastställer med enhällighet av det sammanlagda beloppet för det tecknade kapitalet, reserverna, de provisioner som inte använts samt överskottet i resultaträkningen. Det sammanlagda beloppet för de berörda posterna ska beräknas efter avdrag med ett belopp motsvarande det tecknade kapitalet, oavsett om det har inbetalats eller inte, med avseende på varje deltagande från bankens sida.”

Den nuvarande formuleringen:

”Den totala utestående summan av lån och garantier som beviljats av banken ska inte överstiga 250 % av det tecknade kapitalet, reserverna, de provisioner som inte använts samt överskottet i resultaträkningen. Det sammanlagda beloppet för de berörda posterna ska beräknas efter avdrag med ett belopp motsvarande det tecknade kapitalet, oavsett om det har inbetalats eller inte, med avseende på varje deltagande från bankens sida.”

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Europeiska investeringsbanken bedriver verksamhet inom ramen för fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och den befogenhet som banken har utifrån sin stadga. Bestämmelserna

om banken finns i artiklarna 308 och 309 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Europeiska investeringsbankens stadga är såsom protokoll (nr 5) fogad till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och är i enlighet med artikel 51 i fördraget om Europeiska unionen en oskiljbar del av fördraget om upprättandet. Enligt artikel 308 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt kan rådet med enhällighet i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande, på begäran av Europeiska investeringsbanken och efter att ha hört Europaparlamentet, eller på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet och Europeiska investeringsbanken, ändra bankens stadga.

4 Förslagets konsekvenser

Konsekvenser för Finlands lagstiftning

Förslaget har inga konsekvenser för Finlands lagstiftning.

Ekonomiska konsekvenser

En ändring av artikel 16.5 första stycket i bankens stadga medför inga betalningsförpliktelser för Finland och föranleder inte heller några ytterligare kapital- och borgensförbindelser från banken.

Under årens lopp har de internationella finansinstitutens riskhanteringsmetoder och indikatorer utvecklats avsevärt. Finansinstituten använder riskbaserade indikatorer för att fastställa hur riskbehäftade olika finansiella instrument är och för att beräkna sin kapitaltäckning i varje enskilt fall och hur effektiv användningen av kapital är.

Om Europeiska investeringsbankens balansräkning användes mer effektivt och mer flexibelt, skulle det ge möjlighet till en finansiell verksamhet och en planerad finansieringsvolym enligt bankens strategiska färdplan samt möjlighet att genomföra finansieringsåtgärder med stöd av eventuella nya EU-mandat inom ramen för befintligt kapital utan regelbundna kapitalhöjningar. Den höjning av den maximala kapitaltäckningsgraden från nuvarande 250 procent till 290 procent i relation till bankens kapital som rådet har planerat kan anses vara rimlig. Den bedöms inte äventyra bankens kapitaltäckning och inte heller höja risken för bankens kapital.

5 Ålands behörighet

Enligt 5 kap. 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket behörighet i ärendet.

6 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Utkastet till en U-skrivelse bereddes i finansministeriet och behandlades i ett skriftligt förfarande i sektionen Samordning av den ekonomiska politiken och finanspolitiken i EU-frågor (sektion 1) mellan den 19 och den 23 september 2024.

Europaparlamentet och Europeiska kommissionen har ännu inte uttalat sig. Förslaget presenterades i finansrådgivargruppen i rådet den 20 september 2024.

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet är positivt inställt till förslaget till ändring av Europeiska investeringsbankens stadga. Statsrådet anser att den föreslagna ändringen ligger i linje med strykningen av de stadgeenliga

begränsningar för utlåningen som ska införas i andra internationella finansinstitut. Enligt statsrådet främjar en mer effektiv användning av Europeiska investeringsbankens balansräkning möjligheterna för investeringsbanken att stödja unionens konkurrenskraft, att fylla investeringsgapet och att även på ett starkare och mer flexibelt sätt stödja säkerhets- och försvarsindustrin, som Finland anser vara viktig, till följd av överföringen av beslut om begränsning till bankens råd. Enligt statsrådets bedömning skapar kravet på enhällighet vid beslut om begränsning i fortsättningen en bra grund för övervägda, rimliga och välmotiverade ändringar. Statsrådet understryker att bankens kapitaltäckning inte bör äventyras med anledning av ändringar.